

התקפת השלום של הנשיא סאדאת נועזת לא פחות מהתקפת המילחמה שלו ביום הכיפורים - והיא גורמת מיפנה מהפכני במצב המדיני. מה הם שיקוליו ויעדיו?

התגובה הראשונה בירושלים היתה מבוזזת, כימעט רחמנית. "הוא מנסה לחקות את בגין"¹ כמה שעות קודם לכן, ביום הרביעי שעבר, פלט אנוואר אל סאדאת כמה פסוקים מוזרים בעת נאומו לפני מועצת האומה — הכנסת של מצריים. "הישראלים יופתעו לשמוע את אשר אני עומד לומר עתה, אולם אני אומר זאת. אני מוכן לבקר אצלם. בכנסת, ולדון עימם על השלום, אם יש צורך בכך... אני מוכן ללכת לישראל, או עד סוף העולם, כדי לדון בשלום ולהציל את חייו אף של חייל מצרי אחד..."

מאחורי אבנרי

"אני מצהיר לפניכם שבעיות הנוהל אינן מעסיקות אותי הולך לדבנה... לחסוס את הדרך לשיחות — זהו רצונם של הישראלים, כשהם משחקים בשאלות של נוהל. הם מוסיפים מפעם לפעם מילה או חצי-מילה, ומנסים לגרות את הערבים ולעורר בהם היסטריה..."
יאמר עראפאת ישב באודם, ומחא מדי פעם כף.

• לבגן את בגין

סאדאת צדק כאשר ניחש מראש שדבריו יעוררו אפתחה בישראל אך הם לא עוררו בהלה. היה ברור לפרשנים הישראליים הבכירים, כי סאדאת לא ביקש אלא לעשות מחווה ריטורית, מסוג המחוות האהובות כל-כך על מנחם בגין — "לבגן את בגין". הם חשבו כי סאדאת יקצור כמה כותרות בעיתוני המערב, יקדם במיקצת את מסע יחסי-הציבור

לסאדאת הידד!

בירושלים התעוררו הפרשנים הבכירים בקפיצת-כעטה מתנומתם. נסתבר להם לפתע כי חל מיפנה מדיני מכריע.

• קו בר-לב השני

עיתון מיצרי אחד דיבר על "מיתקפת-רמאדן מדינית". לא היתה זאת הגומה. היה דימויו מסויים בין ההתקפה הצבאית המצרית ביום-הכיפורים לבין יוזמתו המדינית החדשה של סאדאת. שתייהן נשאו את החותמת האישית של אותו איש: הנכונות לבצע התקפת-המדהימה את הצד השני, אך המחושבת היטב מראש, תוך שקילת הסיכויים והסיכונים, ושתייהן נועדו לאותה המטרה: לשבור את הקיפאון ולהגיע להסדר. כמו מיתקפת יום-הכיפורים, גם מיתקפה מדינית זו אינה טאקטית, אלא אסטרטגית. היא משנה לחלוטין את המציאות. היא באה להבקיע את הקו המדיני של ממשלת בגין — "קו דוין" — בשם שהובקע בשעתו הקו הצבאי של גודדה מאיר, "קו בר-לב". מהו יעדו של הנשיא המצרי? הוא הגדיר נכונה את מגמת המדיניות של בגין-דיין: למנוע את כינוסה של ועידת ז'נבה, עליידי מישהו טאקטי בענייני נוהל. דיין שיכנע את בגין שאסור לישראל להופיע כלפי העולם כמי שמנעה את שיחות-ז'נבה, כי הדבר יתן בידי ממשלת קארטר את הנשק התעמולתי הדרוש כדי להפעיל לחץ כבד על ישראל. ישראל צריכה להיראות כמי ששואפת להגיע לז'נבה, אך לעשות זאת כך שהערבים ייראו כאחראים לפיצוץ. לשם כך שיכנע דיין את בגין לעשות שורה של ויתורים טאקטיים בלתי-צפויים, כגון ההסכמה למישלחת ערבית משותפת במושבי-הפתיחה של ועידת-ז'נבה, בהשתתפות

שלו באמריקה, וישכח מכל העניין למחרת היום. כימעט כל ראשי ממשלות-ישראל, מאז דויד בן-גוריון ועד בגין, ועד ביכלל, השמיעו לא פעם הצהרות ריקות על נכונותם "לנסוע לקאהיר" כדי לדון עם נשיא-מצריים על השלום. מסקנת הפרשנים הישראליים הבכירים: אין ממה להיבהל. זה יעבור. שום דבר ממשי לא השתנה. הם טעו בפעם המיידועי-כמה.

מנחם בגין סמך על הפרשנים. גם הוא היה משוכנע כי סאדאת החליט להתחרות בו בג'סטות ריטוריות. היה מנוי וגמור עימו שלא לתת למנהיג המצרי לגבור עליו במיגרש שהיה, עד כה, שלו.

לכן הגיב בגין, כימעט אינסטינקטיבית, במחווה ריטורית נגדית. תחת לגמגם או להגיב בשלילה, כפי שהיו עושים קודמיו, החליט להפוך את הקערה על פיה. על כן יצא מייד בתגובה חיובית, החמיא לעם המצרי, הזמין את סאדאת לבוא ארצה. כעבור יומיים, ביום השישי, כבר ניסח את ההזמנה הזאת בנוסח רשמי, ושידר אותה ברחבי העולם. רק הטלוויזיה הישראלית נתבקשה שלא לשדר אותה, כדי להימנע מחילול השבת (ראה סדור שידור). בישראל סברו הכל שזהו סוף העניין: תיקו 1:1. ואז קרה הדבר שלא-ייתאמן. סאדאת לא נסוג ממה שאמר. הרדיו והטלוויזיה של מצריים הפסיקו את שידוריהם באזרח דרמאטי, כדי להודיע על הזמנת בגין ולקדם אותה כברכה. בפני מישלחת אמריקאית שביקרה אצלו, חזר סאדאת והודיע כי אכן הוא מתכוון לבקר בכנסת, להתווכח שם עם מנחם בגין, או עם "כל הבריה-הכנסת".

סאדאת לא הסתפק בהצהרות כוללניות. הוא אמר מה בכונתו לעשות בירושלים: הוא יתבע מישראל לפנות את כל השטחים המוחזקים ולהסכים להקמת מדינה פלסטינית לצידה, "שתהיה קשורה בירדן". הוא הצהיר כי לעולם לא יעשה שלום נפרד עם ישראל, ושהוא פועל למען הסדר בין ישראל לבין העולם הערבי כולו — למרות שבגין דיבר על מצריים בלבד, כאילו כל העולם הערבי אינו קיים. סאדאת גם הוסיף הצעה מעשית לפיתרון בעיית הייצוג הפלסטיני בוועידת ז'נבה: במישלחת הכל-ערבית ישתף-פרנסור אמריקאי ממוצא פלסטיני.
הכל נשמע סביר, מעשי, מחושב עד הסוף.

* המישחק הטאקטי הזה נותח במדור הנדון, באמר, "שם המישחק" (העולם הזה, 2093).